

„Nuo Užgavėnių iki Velykų“ Vilniuje: mitinės būtybės atgijo Jungtinės Karalystės lietuvių vaikų kūryboje

Kovo 23-iosios popietę Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje suspindo ypatinga kūrybinė energija. Čia duris atvėrė Jungtinės Karalystės lituanistinės etnokultūros ir dramos mokyklos „Bitė“ mokinių paroda „Nuo Užgavėnių iki Velykų“. Tai ne tik spalvingas vaikų kūrybos pristatymas, bet ir etnokultūrinis tiltas tarp svetur augančios kartos ir jos protėvių šaknų, paskatinęs mokslininkus įsitraukti į intriguojančią diskusiją apie lietuviškas mitologines būtybes. Paroda bibliotekoje veiks iki balandžio 7 d., o mėnesio pabaigoje iškeliaus į Lietuvos Respublikos Seimo rūmus.

Ana Vengrovskaja | Pasauliolietuvis.lt

Nuotraukos iš Adomo Mickevičiaus bibliotekoje vykusio parodos pristatymo, autorius Mindaugas Masaitis

Mokykla, kurioje etnokultūra tampa gyva

Lituanistinė etnokultūros ir dramos mokykla „Bitė“, įsikūrusi Jungtinėje Karalystėje, išsiskiria savo unikaliu profiliu. Čia vaikai ne tik mokosi kalbos, bet ir per dramą, meną bei etnokultūrą gilinasi į lietuvišką tapatybę. Paroda „Nuo Užgavėnių iki Velykų“ tapo šio ilgo ir kruopštaus mokymosi proceso kulminacija, kurią pamatyti dabar gali ir vilniečiai bei miesto svečiai.

„Kadangi „Bitė“ yra etnokultūros mokykla, mūsų profilis yra labai stipriai išreikštas. Mes tiesiog interpretavome sakmes ir jose esančias mitologines būtybes. Tai ir tapo parodos esme – pažvelgti, kaip vaikai mato tas būtybes šiandien“

Kaip teigia mokyklos steigėja ir parodos sumanytoja Virginija Stukaitė, parodos idėja gimė norint įprasminti sakmių analizę ir mitologinį pasaulėvaizdį.

„Kadangi „Bitė“ yra etnokultūros mokykla, mūsų profilis yra labai stipriai išreikštas. Mes tiesiog interpretavome sakmes ir jose esančias mitologines būtybes. Tai ir tapo parodos esme – pažvelgti, kaip vaikai mato tas būtybes šiandien“, – pasakoja V. Stukaitė.

Nuo Užgavėnių iki Velykų

Pokalbiai apie mitines būtybes: simbolika ir interpretacijos

Kovo 23 d. 17.30 val.
Didžiojoje salėje

Dalyvauja:

Dr. Jurgita Macijauskaitė

Prof. Dr. Laimutė Ašmonaitė

Dr. Radvilė Racionaitė

Dr. Vita Džekšienė

Diskusiją „Nuo Užgavėnių iki Velykų“ moderuoja dr. J. Stukaitė,
etnologė, lituanistikos katedros vedėja.
„Bitė“ (Durnas)

Virginija Stukaitė parodos atidaryme Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje | Mindaugo Masaičio nuotr.

Nuo tamsos iki šviesos: mitinės būtybės vaikų akimis

2025 m. lituanistinio švietimo mokytojo premijos laimėtoja V. Stukaitė pasakoja, kad parodos pavadinimas „Nuo Užgavėnių iki Velykų“ simbolizuoja virsmą – perėjimą iš žiemos sąstingio į pavasario atgimimą, iš tamsos į šviesą. Šis virsmas parodoje suskirstytas į dvi pagrindines dalis, kurias vaikai analizuoja pasitelkdami lietuvių liaudies sakmes.

Užgavėnių laikotarpis parodoje siejamas su chtoniškąja prigimtimi – būtybėmis, kurios gyvena tamsiuose miškuose, pelkėse ar po žeme. Tai laumės, raganos, velniai ir Giltinė. O Velykos – saulės, gyvybės ir pavasario šventė, todėl šioje dalyje dominuoja dangiškosios būtybės: Saulė, Perkūnas, Dalia.

„Bitės“ mokinių paroda „Nuo Užgavėnių iki Velykų“ Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje | Mindaugo Masaičio nuotr.

Vaikų interpretacijos nustebino net ir visko mačiusius etnokultūros specialistus.

Pavyzdžiui, vienas iš mistiškiausių personažų – Velykė, kurios veido, pasak tautosakos, niekas nėra matęs. Vienas „Bitės“ mokinys ją pavaizdavo itin simboliškai: tamsiu veidu, be akių, nosies ir lūpų, taip pabrėždamas šios būtybės paslaptį.

Kita įdomi interpretacija – Giltinė. Nors šiuolaikinėje kultūroje esame įpratę ją matyti juodais apdaraais, sakmėse ji dažnai pasirodo baltu apsiaustu (balta spalva archajiškoje kultūroje buvo gedulo spalva). Parodos lankytojai gali pamatyti vaikų vaizduotėje gimusį juodąjį mirties pavidalą.

Technikos laisvė ir „Bitės“ avilio bendrystė

Parodoje eksponuojama 14 darbų: 12 vaikų ir 2 mamų kūriniai. Pasirinkimas įtraukti tėvus nebuvo atsitiktinis – „Bitės“ mokykla propaguoja bendruomeniškumą ir „avilio“ filosofiją, kai kartu kuria visa šeima.

„Paroda yra skirta vaikų kūrybai, bet tėvai buvo taip pat supažindinti su mitinėmis būtybėmis ir kai kuriais švenčių veikėjais ir galėjo pasirinkti, ką nori piešti. Tad iš vieno „Bitės“ avilio iškeliavo ir du tėvų darbai“, – pasakoja V. Stukaitė.

„Niekada nesirenkame vien tik tapybos ir vaikams buvo labai įdomu žaisti su įvairiomis medžiagomis“

Pasak mokyklos vadovės, vaikams nebuvo primestos griežtos taisyklės ar viena arba kita technika – jie turėjo laisvę išsirinkti, kaip ir kokias medžias naudojant kurti.

„Niekada nesirenkame vien tik tapybos ir vaikams buvo labai įdomu žaisti su įvairiomis medžiagomis“, – atskleidžia mokyklos direktorė.

„Bitės“ mokinių paroda „Nuo Užgavėnių iki Velykų“ Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje | Mindaugo Masaičio nuotr.

Vaikai kūrė naudodami popierių, specialiai paruoštą klijų masę, linų pluoštus, vilną, įvairius siūlus. Kai kurios technikos darbus pavertė 3D paveikslais. Pavyzdžiui, laumių ar raganų plaukams pavaizduoti buvo panaudotas linų pluoštas, kuris tiesiogiai siejasi su mitologiniais pasakojimais apie laumes verpėjas. Kadangi laumės mitologiniuose pasakojimuose dažnai sutinkamos prie vandens, joms vaizduoti vaikai rinkdavosi mėlynus siūlus, kurie paveiksluose atrodo tarsi vilnijantis vanduo ar besidraikantys plaukai. Vilnos faktūros leido atskleisti subtilias būtybių savybes, jų akių spalvą ar mistišką išvaizdą.

Mokslininkų diskusija: kur susitinka tradicija ir modernumas

Per parodos atidarymą vyko įtraukianti mokslinė diskusija, kurioje dalyvavo keturios žinomos mokslininkės: dr. Jurgita Macijauskaitė-Bonda, prof. dr. Laimutė Anglickienė, dr. Radvilė Racėnaitė ir dr. Vita Džekčioriūtė, renginį moderavo V. Stukaitė.

Mokslininkės pastebėjo, kad nors vaikai gyvena kitoje kultūrinėje aplinkoje, jų

darbuose labai ryškiai atsispindi tradicinių sakmių bruožai, tačiau jie organiškai susipina su naujoviškomis šiuolaikinio žmogaus interpretacijomis. Diskusijoje buvo keliami klausimai: Kodėl Morė atrodo būtent taip? Kaip pasikeitė Velnio įvaizdis dėl krikščionybės įtakos? Kokią žinią mums šiandien siunčia senosios sakmės? Kuo mitinės būtybės yra ypatingos ir ko lietuviai labai dažnai nebežino?

Per parodos atidarymą vyko mokslininkų diskusija | Mindaugo Masaičio nuotr.

Per parodos atidarymą vyko mokslininkų diskusija | Mindaugo Masaičio nuotr.

Vilniuje atidaryta Jungtinės Karalystės lituanistinės etnokultūros ir dramos mokyklos „Bitė“ mokinių paroda „Nuo Užgavėnių iki Velykų“ | Mindaugo Masaičio nuotr.

Per parodos atidarymą vykusi diskusija parodė, kad etnokultūra nėra tik muziejinis eksponatas, greičiau – gyvas procesas, kuris transformuojasi vaikų sąmonėje ir įgauna naujas formas, padedančias išlaikyti ryšį su protėvių

pasaulėjauta net ir gyvenant už tūkstančių kilometrų nuo Lietuvos.

Kelionė tęsiasi: biblioteka, o vėliau - Seimas

Bendradarbiavimas tarp „Bitės“ mokyklos ir Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos prasidėjo dar pernai, kai V. Stukaitė čia skaitė paskaitą apie lituanistinį švietimą. Ši draugystė išaugo į gražią iniciatyvą, leidžiančią išeivijos vaikų kūrybai atkeliauti į Lietuvą.

Jungtinės Karalystės lietuvių bendruomenės Švietimo tarybos pirmininkė pasakoja, kad A. Mickevičiaus biblioteka yra pirmoji parodos stotelė, o balandžio pabaigoje „Bitės“ mokinių darbai iškeliaus į Lietuvos Respublikos Seimą. Planuojama, kad parodos atidarymas Seime įvyks balandžio 28 d. 13 val. Tai itin svarbus lituanistiniam švietimui įvertinimas, parodantis, kad svetur veikiančios mokyklos yra stiprios, kūrybingos ir kad jos yra neatsiejama Lietuvos kultūros dalis.

Parodą Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje (Trakų g. 10, Vilnius) galima aplankyti iki balandžio 7 d. Parodoje galėsite pažvelgti į laumių, raganų ir dangiškųjų būtybių pasaulį per jaunųjų Jungtinės Karalystės lietuvių vaikiškos vaizduotės prizmę.

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.